

Nieuwsbrief ERF Updates

Nummer 22, 2020

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2020:1589](#) 09-10-2020

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2020:1600](#) 09-10-2020

Hof

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2020:2754](#) 20-10-2020

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2020:1878](#) 30-09-2020

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2020:9321](#) 19-10-2020

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2020:9333](#) 14-10-2020

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2020:4216](#) 02-10-2020

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2020:3386](#) 29-09-2020

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2020:5447](#) 18-09-2020

RECHTSPRAAK

Uitleg aanbiedingsverplichting bij metterwoon verlaten na overlijden.

Erflaatster heeft in 1997 van X een strook grond, grenzend aan erflaatsters huis, verkregen. Blijkens de notariële leveringsakte heeft erflaatster aan X een recht tot terugkoop verleend voor het geval erflaatster haar huis ‘verkoopt, verhuurt of metterwoon verlaat’. Na het overlijden van erflaatster in 2016 beroept X zich op zijn voorkeursrecht van koop.

Ook al is het beding neergelegd in een notariële akte, het moet volgens hethof worden uitgelegd volgens de ‘gewone’ Haviltex-maatstaf, omdat het verplichtingen vastlegt die uitsluitend gelden tussen de oorspronkelijke partijen, waaronder in dit verband mede zijn te begrijpen rechtsopvolgers onder algemene titel (art. 3:186 BW).

De term ‘metterwoon verlaten’ ziet volgens het hof in dit geval op de restcategorie van situaties waarin het gebruik van het huis door erflaatster tot een einde komt, zonder dat het wordt verkocht of verhuurd. Door het overlijden van erflaatster is dus een aanbiedingsplicht richting X ontstaan ten laste van de erfgenamen. De erfgenaam aan wie de strook inmiddels is toegedeeld, moet de aanbiedingsverplichting alsnog nakomen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 20-10-2020

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2020:2754

Zaaknummer: 200.259.173/01

Rechters: J.C. Toorman, J.C.W. Rang en E.K. van Veldhuijzen Zanten

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Wettelijke verdeling. Stiefmoeder werkt niet mee aan vaststelling vorderingen kinderen. Rechtbank benoemt vereffenaar.

Vader is in 2017 overleden zonder testament. Zijn nalatenschap is volgens de wettelijke verdeling (art. 4:13 BW) vererfd naar zijn tweede echtgenote (stiefmoeder) en zijn twee kinderen. Stiefmoeder is eerder door de kantonrechter bevolen een boedelbeschrijving te maken, maar heeft dit geweigerd. De kinderen verzoeken nu om benoeming van een (professionele) wettelijke vereffenaar, zodat hun vorderingen op stiefmoeder op grond van de wettelijke verdeling vastgesteld kunnen worden.

De rechtbank wijst het verzoek toe op grond van artikel 4:204 lid 1 onder c BW in samenhang met artikel 4:204 lid 2 BW. De rechtbank overweegt dat de kinderen schuldeisers zijn van stiefmoeder, omdat zij een vordering op stiefmoeder hebben ten laste van hun erfdeel. Dat de vorderingen nog niet opeisbaar zijn, doet hier niet aan af. Nu stiefmoeder niet meewerkt aan de vaststelling van hun vorderingen en de kinderen dit zonder informatie niet zelf kunnen, worden zij ernstig in hun belangen geschaad.

De rechtbank weegt mee dat onduidelijk is of er nog andere schuldeisers van de nalatenschap zijn, hetgeen eveneens een belang is om een vereffenaar te benoemen.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 19-10-2020

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2020:9321

Zaaknummer: C/10/591704 / HA RK 20-150

Rechters: G.A.F.M. Wouters

Wetsartikelen: 4:204 BW en 4:13 BW

RECHTSPRAAK

Executeur klaagt levensexecuteur aan. Decharge vernietigd. Aandeel in vergoedingsvordering verbeurd.

Erflaatster heeft in 2013 in een levenstestament zoon F volmacht gegeven. In 2014 is bij erflaatster ernstige dementie geconstateerd. In 2015 heeft erflaatster aan zoon F als gevolmachtigde decharge verleend. Erflaatster is in 2017 overlijden, bijna honderd jaar oud.

De executeur – een notaris – vordert met succes vernietiging van de decharge in 2015. De decharge is een eenzijdige, al dan niet gerichte, rechtshandeling waarmee afstand van recht wordt gedaan. Gelet op de dementie wordt een met dechargeverlening overeenstemmende wil geacht te ontbreken (art. 3:34 BW).

De rechtbank constateert dat F in totaal ruim 61.000 euro aan de nalatenschap moet terugbetalen. Volgens de executeur heeft F zijn aandeel in dit vorderingsrecht van de nalatenschap verbeurd (art. 3:194 lid 2 BW). De rechtbank erkent dit voor een gedeelte van de totale vordering. Hoewel alle posten zien op laakbaar en verwijtbaar handelen, staat alleen van een beperkt aantal posten voldoende vast dat F een rookgordijn heeft willen optrekken en daarmee bewust vorderingsrechten voor de boedel heeft willen verzwijgen.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 02-10-2020

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2020:4216

Zaaknummer: NL19.12933

Rechters: M.A.A.T. Engbers

Wetsartikelen: 3:34 BW en 3:194 BW

RECHTSPRAAK

Gelegateerd recht van gebruik en bewoning nooit gevestigd. Geschillen over financiële afwikkeling na verkoop door legataris.

Erflater en zijn geregistreerde partner X waren gezamenlijk eigenaar van een woning. Erflater heeft het zakelijk recht van gebruik en bewoning (art. 3:226 BW) van zijn aandeel daarin gelegateerd aan X. Dit recht is nooit formeel gevestigd, maar X is wel in de woning blijven wonen. De beide kinderen van erflater zijn de enige erfgenamen.

X verkoopt de woning voor een zakelijke prijs, zonder medeweten van de erfgenamen. Zij stemmen uiteindelijk in met de vervreemding. Vervolgens rijzen geschillen over de financiële afwikkeling.

De rechtbank oordeelt dat X geen gebruiksvergoeding verschuldigd is sinds erflaters overlijden in 2013, overeenkomstig erflaters wil blijkt het testament. X moet wel de gewone eigenaars- en gebruikerslasten dragen (art. 3:220 BW). Het feit dat het recht van gebruik en bewoning niet formeel is gevestigd, doet hier niet aan af. De contractuele boete voor de vertraagde levering als gevolg van de voorbarige verkoop door X en de kosten van de noodzakelijk depotovereenkomst tussen partijen, zijn voor rekening van X. De makelaarskosten komen als gebruikelijke verkoopkosten voor rekening van de gezamenlijke deelgenoten.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 14-10-2020

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2020:9333

Zaaknummer: C/10/593221 / HA ZA 20-298

Rechters: A. Eerdhuijzen

Wetsartikelen: 3:220 BW en 3:226 BW

RECHTSPRAAK

Tevergeefs bezwaar tegen voorgenomen wijze van tegeldemaking door vereffenaars.

Moeders nalatenschap moet wettelijk vereffend worden. De twee benoemde vereffenaars hebben de woning in de nalatenschap verkocht voor 395.000 euro (met boetebeding bij wanprestatie). Voor de levering sticht kind X – een van de erfgenamen – brand in de woning, waardoor de woning geheel moet worden gesloopt. De nalatenschap is hierdoor negatief geworden.

De vereffenaars sluiten met de kopers een ‘package deal’, die inhoudt dat de kopers het perceel voor 111.000 euro overnemen, verminderd met 38.000 euro sloopkosten en tevens een garage erbij kopen. Kind X maakt bezwaar tegen de voorgenomen wijze van tegeldemaking (art. 4:215 lid 2 BW). X acht het bedrag van 111.000 euro te laag en de sloopkosten te hoog. Volgens de kantonrechter zijn de vereffenaars uitgegaan van de juiste bedragen, gebaseerd op verklaringen van experts.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 18-09-2020

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2020:5447

Zaaknummer: 8733799

Rechters: M.C.J. Heessels

Wetsartikelen: 4:215 BW

RECHTSPRAAK

Verlengde navorderingstermijn van artikel 66 SW 1956 niet in strijd met Europees recht.

Vader overlijdt in 2005. Hij heeft in 1998 aan kind X een Zwitsers banktegoed geschonken. Van deze schenking is geen aangifte schenkbelasting gedaan. X krijgt in 2015 – binnen de verlengde navorderingstermijn van artikel 66 lid 1 onder 2 SW 1956 – een navorderingsaanslag opgelegd.

Volgens X is de verlengde navorderingstermijn van 12 jaar, die ingaat bij het overlijden van de schenker, in strijd met artikel 1 EP EVRM en artikel 63 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VwEU). Volgens de rechtbank (ECLI:NL:RBGEL:2018:4031) en het hof (ECLI:NL:GHARL:2019:9676) was hiervan geen sprake en was er geen aanleiding tot het stellen van prejudiciële vragen aan het HvJ EU. De Hoge Raad verwerpt thans het cassatieberoep tegen het arrest van het hof.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-10-2020

ECLI: ECLI:NL:HR:2020:1600

Zaaknummer: 19/05408

Rechters: R.J. Koopman, J.A.C.A. Overgaauw, M.A. Fierstra, A.F.M.Q. Beukers-van Dooren en P.A.G.M. Cools

Wetsartikelen: 66 SW 1956

RECHTSPRAAK

Executiegeschil. Beslaglegging door legataris terecht. Legaat voldoende bepaalbaar.

Moeder heeft haar zoon tot enig erfgenaam en executeur benoemd. Aan haar dochter heeft ze een geldlegaat in termijnen gemaakt ter grootte van de helft van de WOZ-waarde van een registergoed, met een rentebepaling. De dochter heeft op grond van de grosse van het testament (art. 430 lid 1 Rv, art. 156 lid 2 Rv) ten laste van de zoon (derden) beslag gelegd. De zoon vordert in kort geding tevergeefs opheffing van het beslag.

De vraag of de omvang van het legaat voldoende bepaalbaar is (HR 26 juni 1992, *NJ* 1993, 449), beantwoordt de voorzieningenrechter bevestigend. De akte moet op een voor de schuldenaar bindende wijze de weg aanwijzen waarlangs de omvang van de schuld kan worden vastgesteld. Weliswaar is de hoegrootte van het legaat niet als een concreet bedrag beschreven, maar wel is vastgelegd op welke wijze de omvang van het legaat moet worden vastgesteld.

De vraag of de vordering van de dochter opeisbaar is, beantwoordt de voorzieningenrechter eveneens bevestigend voor de periode tot eind augustus 2020. Het legaat moet volgens het testament worden uitgekeerd in maandelijkse termijnen binnen vijf jaar na het overlijden. Over de grootte van die termijnen is niets specifiek opgenomen, zodat het voor de hand ligt om uit te gaan van gelijke termijnen gedurende een periode van vijf jaren.

Volgens de zoon zijn de beslagen voor hem (onnodig) bezwarend, omdat hij daardoor niet in staat is om schulden van de nalatenschap en de erfbelasting tijdig te voldoen. Volgens de voorzieningenrechter heeft de zoon de betalingsproblemen onvoldoende toegelicht en onderbouwd.

De voorzieningenrechter rekent het de zuster tot slot niet aan dat zij niet uitdrukkelijk heeft vermeld in welke hoedanigheid de zoon wordt aangesproken in de correspondentie voorafgaand aan de beslaglegging. Doordat de zoon de nalatenschap als erfgenaam zuiver heeft aanvaard, is geen sprake van een afgescheiden vermogen, maar is de nalatenschap versmolten met zijn privévermogen. Aldus is sprake van het samenvallen van zijn hoedanigheden van executeur en erfgenaam. Als de tijdelijke taak van executeur eindigt, blijft

op de erfgenaam de verplichting rusten om het legaat uit te voeren.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 29-09-2020

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2020:3386

Zaaknummer: C/08/253872 / KG ZA 20-193

Rechters: T.R. Hidma

Wetsartikelen: 4:125 BW, 156 Rv en 430 Rv

RECHTSPRAAK

Telt inbreng door erflaatster in buitenlandse familiestichting mee voor legitieme? Hoge Raad verwijst geding naar Hof Den Bosch.

Moeder overlijdt in 2008 ongehuwd. In haar testament uit 2003 heeft zij kinderen Y en Z tot enige erfgenamen benoemd. Kind X krijgt een geldlegaat 'ter grootte van zijn legitieme portie'. Het Nederlandse erfrecht is op de nalatenschap van toepassing. In 2007 heeft moeder ruim 3 miljoen euro ingebracht in een Liechtensteinse stichting. Volgens het stichtingsreglement is moeder zelf de eerste begunstigde van het stichtingsvermogen (Erstbegünstigung). Na haar overlijden zijn X en Y ieder voor de helft begunstigden (Nachbegünstigungen). Na moeders overlijden is de berekening van het geldlegaat aan X onderwerp van geschil.

Hof Arnhem-Leeuwarden (ECLI:NL:GHARL:2018:7927 en ECLI:NL:GHARL:2019:1999) oordeelde (1) dat de inbreng door moeder in 2007 niet als schenking meetelt voor de legitimaire massa, (2) dat de som van de waarden van de Nachbegünstigungen naar de sterfdag van moeder wel meetelt voor de legitimaire massa en (3) dat de Nachbegünstigung ten behoeve van X als een in zijn belang gemaakt legaat meetelt voor de berekening van zijn legitimair tekort. In deze zin moeten de Nachbegünstigungen in aanmerking worden genomen bij de berekening van het legaat aan X, aldus het hof.

De Hoge Raad vernietigt beide arresten en verwijst het geding door naar Hof Den Bosch. De Hoge Raad volgt daarmee grotendeels de conclusie van A-G Vlas (ECLI:NL:PHR:2020:390).

Volgens X telt de inbreng door moeder in 2007 voor de legitieme mee als schenking aan de stichting. Het hof volgde X hierin niet, omdat X niet inzichtelijk heeft gemaakt dat er geen onmiddellijk verband zou bestaan tussen het ingebrachte bedrag en de omstandigheid dat moeder aanvankelijk de exclusief begunstigde van de stichting was en na haar overlijden X en Y dat zijn geworden. Met dit oordeel heeft het hof geen inzicht gegeven in zijn gedachtegang, aldus de Hoge Raad (onder 3.1.2).

Het hof rekende de Nachbegünstigungen tot de waarde van de goederen der nalatenschap in de zin van artikel 4:65 BW. De Stiftung is echter een zelfstandige rechtspersoon naar het recht van Liechtenstein met een eigen vermogen, afgescheiden van dat van moeder. Dat naar het recht van Liechtenstein een Stiftung uitkeringen kan doen aan haar oprichters of aan bepaalde

begunstigden (anders dan het Nederlandse uitkeringsverbod in art. 2:285 BW), is tegen die achtergrond onvoldoende voor het oordeel van het hof dat met die uitkeringsmogelijkheid bij de berekening van de legitimaire massa en legitieme portie krachtens artikel 4:65 BW rekening moet worden gehouden. Dit oordeel geeft blijk van een onjuiste rechtsopvatting of is onvoldoende gemotiveerd, aldus de Hoge Raad (onder 3.2.2).

Tot slot: het hof rekende de Nachbegünstigung ten behoeve van X toe op zijn legitieme als een in zijn belang gemaakt legaat. Volgens de Hoge Raad (onder 3.2.6) is op zichzelf niet uitgesloten dat een begunstiging naar buitenlands recht ten aanzien van een persoon op één lijn moet worden gesteld met een legaat dat in het belang van die persoon is gemaakt. Maar dit oordeel van het hof is onvoldoende gemotiveerd in het licht van de door X aangevoerde verschillen tussen de Nachbegünstigung en een legaat in de zin van artikel 4:117 BW. Zo heeft X aangevoerd dat de Nachbegünstigung niet op een uiterste wilsbeschikking gegrond is, maar op een rechtshandeling van het bestuur van de Stiftung, dat de Nachbegünstigung ziet op vermogen dat moeder bij leven aan de Stiftung heeft overgemaakt, dat de Nachbegünstigung geen vorderingsrecht voor X behelst en dat de aanwijziging van Nachbegünstigten niet in notariële vorm is geschied.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-10-2020

ECLI: ECLI:NL:HR:2020:1589

Zaaknummer: 19/02676

Rechters: M.J. Kroeze, H.M. Wattendorff en F.J.P. Lock

Wetsartikelen: 4:65 BW, 4:117 BW en 2:285 BW

RECHTSPRAAK

Defiscalisering box 3 inkomstenbelasting. Franse vervroegde erfdeling (tijdens leven) is geen verkrijging krachtens erfrecht.

A heeft in 2011 van haar ouders het bloot eigendom verkregen van een in Frankrijk gelegen woning, onder voorbehoud van levenslang vruchtgebruik van haar ouders. De vader van A is in 2012 overleden. A stelt dat de akte in 2011 een uiterste wilsbeschikking betreft en dat daarmee aan alle voorwaarden van artikel 5.4 lid 3 onder a Wet IB 2001 is voldaan, zodat haar eigendom niet behoort tot de rendementsgrondslag van box 3 van de inkomstenbelasting (in de jaren 2013 tot en met 2016). De rechtbank was het niet met A eens (ECLI:NL:RBDHA:2019:11206). Het hof bevestigt thans de uitspraak van de rechtbank.

De titel van de verkrijging is ‘donation entre vifs à titre de partage anticipé’ (art. 1075 Franse Code Civil). Naar Frans recht houdt dit in dat ten titel van vervroegde erfdeling wordt verkregen. Vooruitlopend op een toekomstige erfenis wordt bij leven reeds verdeeld. De akte heeft, zowel naar Nederlands (art. 4:42 lid 1 BW) als Frans recht, het karakter van schenking, niet van een uiterste wilsbeschikking. Het is geen verkrijging krachtens (Frans) erfrecht. De uitzondering van artikel 5.4 lid 3 onder a Wet IB 2001 is niet van toepassing.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 30-09-2020

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2020:1878

Zaaknummer: BK-19/00743 t/m BK-19/00746

Rechters: R.A. Bosman, Chr.Th.P.M. Zandhuis en I. Obbink-Reijngoud

Wetsartikelen: 4:42 BW en 5.4 Wet IB 2001